

Als de markt aantrekt, kom je waarschijnlijk wel aan vakmensen. Maar aan l kmensen...

Op een nieuwe fiets moet je het leren

Het Regionaal Opleidings Centrum van Twente moderniseerde vorig jaar bij het betrekken van de nieuwe vestiging meteen de inrichting voor de opleidingen Lakverwerking. Een totale gedaantewisseling ten opzichte van de locatie die in de VOM-cursusbrochure 2010-2011 te zien is. Zowel schilders als industri le spuiters kunnen als vanouds terecht in geconditioneerde ruimtes, uiteraard met afzuiging en een gescheiden verwerking voor de kwastenreiniging, maar dan in een gloednieuw schoolgebouw en met vocht- en temperatuurregeling voor allerlei applicatiecondities. Docent Gerard Rutjes, alom bekend van de VOM Examencommissie maar ook lid van de Redactieadviesraad van vakblad Oppervlaktetechnieken, heeft over industrieel onderwijs enkele uitgesproken meningen. Dat zijn dan bij deze ook opgeschreven meningen!

COMPETENTIEGERICHT ONDERWIJS, VAKWEDSTRIJDEN

Het is afwisselend werk: lesgeven, beoordelen, internationaal werk in Comenius-verband (zie onder meer Oppervlaktetechnieken van augustus 2009: "Weekje Comenius te Silkeborg, p. 40-41), meelesen bij de totstandkoming van de edities van vakblad Oppervlaktetechnieken, de VOM Examencommissie en overleg tussen ROC's. Maar enkele werkzaamheden moet hij in al die drukte tegenwoordig laten schieten. De Comenustripjes naar Baskenland (Spanje), Duitsland, Denemarken en Noorwegen schieten erbij in vanwege de opmars van het competentiegericht onderwijs. De toenemende aandacht voor de beroepshouding, naast uiteraard de vakkennis en vaardigheden, maken dat zowel de lesopzet als de taakopvatting van de docent aan verandering onderhevig zijn. In toenemende mate zal de docent aan de coach optreden, en het lesmateriaal zal een sterker accent leggen op vraagstukken, in plaats van opsommingen en uiteenzettingen. Die overgangsfase brengt natuurlijk wat extra werkdruk met zich mee. Ook aan de Vakwedstrijden voor de Aankomend Vakman Schilder van de Studieclub Schilders komt hij niet toe. Ze zijn er op niveau 1 (assistent(e)) en 2 (zelfstandig werkend vakman M/V), maar 3 (Voorman M/V) zou door Rutjes begeleid moeten worden en dat past niet meer in het weekschema. "Als docent ben je meer coach dan leraar. Ik doceer toch nog vrij veel, vooral niveau 1 en 2, want deelnemers alle vrijheid geven om zelf informatie bij elkaar

te zoeken werkt op die niveaus vaak niet zo goed. Maar niveau 3 was vanzelf al deels op competenties ingesteld. De beste kwaliteit leveren is niet altijd belangrijk, namelijk als er niet voor betaald wordt. En om dát per opdracht te kunnen inschatten, is ook al een competentie. Een '2' moet kunnen opdracht-lezen en natuurlijk uitvoeren, en een beetje rapporteren. Maar een '3' moet kunnen ver-kopen en zorgen dat ze er geld aan kunnen verdienen. Vroeger was 3 vooral vaktech-nisch uitgebreider dan 2. Tegenwoordig is dat ook wel zo, maar nu is het ook bedrijfs-economisch gericht."

Natuurlijk wordt er ook in praktijksituaties geoefend en beoordeeld, maar voordat in bedrijfsverband routine opgedaan kan worden moet de basis er goed in zitten. Vandaar dus opleiden, vandaar ook een Regionaal Opleidings Centrum met apparatuur én oplosmiddelgebruik binnenshuis. Onder perfect beheerste omgevingscondities. En dat het aansluit bij de behoeften van het bedrijfsleven, blijkt wel bij zijn bedrijfsbezoeken. Eenmaal opgeleid is een spuiters zo ongeveer het kostbaarste goed. In deze economisch moeilijke tijden blijken het de spuiters te zijn die het langste worden vastgehouden. Desnoods moeten ze tijdelijk een ander vak bijleren: dat van collega's die helaas niet aan boord gehouden konden worden bij de omzetteruggang van het afgelopen jaar. Want als de markt aantrekt, kom je wel weer aan mensen, en waarschijnlijk ook nog wel aan vakmensen, maar aan l kmensen...?

“We beginnen bij natlakken met een bekerpistool, en laten een plaatje spuiten om de techniek bij te brengen. Later kom je op een stukje metaal van een dakprofiel en wordt het een airmix-spuit. De spuitafstand moet dan anders: je gaat van 15 naar 30 cm. Dan zie je dat er veel verf op komt en het gaat bij sommigen zakken. Zo leer je ze de beste snelheid van het bewegen. En de zakkers laat ik ze er z lf uitschuren: dan weten ze hoeveel tijd dat kost. Overdoen kost niet twee keer zoveel tijd, maar wel drie of zelfs vier keer!” Ook voor de uitvoerende niveaus is er dus een bedrijfseconomisch tintje aan

De lokalen zijn in de nieuwe situatie niet meer op de begane grond. De vierde verdieping betekent echter geen beperking voor de werkstukgrootte: een hele Volvo 850 ging al eens met de 4,5-tons lift naar boven. >>

Werkstuk van tekening tot toetsstuk: vakmanstrots met een vleugje streekchauvinisme.

>> In het fonkelnieuwe schoolgebouw is de draagconstructie van de oude staalgietery die er ooit stond in het zicht gehouden (zelfs bankjes en tafeltjes in de hal zijn in *corrosion look* gecoat voor een roestachtig uiterlijk). Op de lakafdeling zijn her en der examenstukken te bewonderen, zoals het Twentse paard dat met het kampioenschap van FC Twente landelijke bekendheid kreeg, en een door de muur binnenkomende tweedekker. Die zijn van de schilders cursussen, maar met een niet te onderdrukken glundering licht hij de werkstukken voor industrieel spuiten ook graag toe. "Hier mogen ze zes uur over doen, inclusief afplakken. Het is bijvoorbeeld een damwandprofiel met airmix, waar een primer en tweelaags aflak op gaat. En een T-stuk van kunststof, en een bureaulaatje dat in een effectlak moet." Zo zijn dus de substraten hout, metaal en kunststof 'gedekt' in het lesprogramma. "Ze moeten er ook een werkschema voor maken. Op Niveau 3 moeten ze de rendementen bepalen van het spuiten. Alles gaat met airless, en je kan in het algemeen zeggen: hoe groter het oppervlak, hoe groter het rendement. Voor een klein oppervak zou schilderen in overweging genomen kunnen worden, wat snelheid, milieu en materialen betreft. Daar komen ze zelf achter, maar ze moeten er dus een berekening op loslaten." Dat geldt overigens niet landelijk: "Ik ben de enige in Nederland die dat doet. Ik heb wel geprobeerd dat in het examenreglement te krijgen, maar daar heb ik wat tegenwind bij gekregen, omdat het bijleveren van een foto ook wel genoeg gevonden wordt. Maar dat moeten ze hier al voor de mondelinge eindbespreking toesturen." Om zijn standpunt kracht bij te zetten

wordt naar de lakweegschaal gewezen: wegen, meten en berekenen, want we hebben het hier wél over niveau 3 natuurlijk.

CERTIFICAAT MINSTENS ZO WAARDEVOL ALS EEN DIPLOMA

Schilders benutten makkelijk het winterverlet voor een klein opleidingsoffensiefje: de ROC's kunnen rekenen op ruim tweeduizend schilders, een groot deel van de beroepsgroep. Nu het aantal spuitertijen weer naar het niveau van enkele jaren geleden gezakt is, iets onder de 400, en er door de automatisering ook steeds minder uitvoerende coaters rondlopen, wordt de spoeling voor opleidingsinstellingen dunner. "In de industrie wordt er voor natlakken vrij veel opgeleid, maar in poedercoaten en metaalconservering is de drang naar opleiding in vergelijking wat minder groot. Voor het Persoonscertificaat slaagt bij vlagen wel een bepaald aantal, maar een diploma laten halen gaat voor sommigen te ver. Eigenlijk zouden diploma's gevolgd moeten worden met certificering. Als ik een schildersdiploma heb, ben ik mijn hele leven "schilder", ook al word ik vrachtwagenchauffeur. Was de persoon lang buiten de branche bezig en komt hij weer op een locatie waar metaalconserveren het werk is, dan moet hij zijn certificaat opnieuw halen, dat is ook wat veel grote opdrachtgevers willen. Want de arbo is wat veranderd, er zijn nieuwe spuitmaterialen en de applicatie wordt ook steeds beter. Dat had hij/zij destijds met zijn toenmalige diplomering nog niet meegekregen." Het zou dus merkwaardig zijn als een certificaat tijdens zijn beperkte geldigheidsduur niet minimaal gelijkwaardig is aan een reeds behaald di-

ploma dat uit een andere tijd stamt, wil hij maar zeggen. "En het lesmateriaal moet dan ook nog actueel zijn, en gemaakt voor de vakman. In Denemarken en Duitsland heb ik ook het een en ander gezien, enerzijds een motiverend leerboek, maar wel met scheidkunde op een niveau dat voor deze doelgroep alleen maar afschrikt. En onvoldoende vraagstukjes erbij. Terwijl er ook vrij ouderwetse dingen in staan, waar de gangbare techniek al verder is. Door zo'n Comenius Project ga je elkaar aanscherpen op nieuwe technieken en nieuwe dingen. Eigenlijk is het jammer dat ik daar niet meer bij kan zitten. We zijn de opleiding Industrieel Lakken competentiegericht aan het maken, dus dan is er geen tijd meer voor reisjes..." en wederom met een niet weg te houden glundering: "Maar ik heb wel goed gebruikgemaakt van de informatie die ik zo uit West-Europa heb binnengehaald, natuurlijk!"

MEER INFORMATIE

www.ROCvanTwente.nl

Studieclub Schilders:

www.Studieclubschilders-Nederland.nl
De Studieclub Schilders reikt de prijs van de Vakwedstrijden voor de Aankomend Vakman Schilder op 30 oktober uit op de Landelijke Studieclubdag in Leiden.